

ZABAWY LOGOPEDYCZNE

Proponowane zabawy i ćwiczenia to oczywiście jeden z pomysłów na spędzenie czasu z własnym dzieckiem. Ich celem jest stymulowanie rozwoju mowy poprzez ćwiczenia pamięci słuchowej, rytmu, ćwiczenia oddechowe oraz usprawniające aparat artykulacyjny. Zanim jednak zaczniemy się bawić pamiętajmy o tym, że:

Dla dziecka to ma być zabawa! W związku z tym nie należy wykonywać więcej niż 1-2 ćwiczenia na raz.

Dla dzieci, które mają wadę wymowy pewne zabawy są niewskazane! Na przykład dziecko z wymową międzyzębową nie powinno wykonywać ćwiczeń, w których język jest wysuwany z ust. Podobnie jest z naśladowaniem odgłosów zwierząt – rezygnujemy z naśladowania muchy i węża (utrwała się zły wzorzec realizacji głoski). W takim przypadku najlepiej poradzić się logopedy.

ZABAWY SŁUCHOWE

1. Rozpoznawanie różnych dźwięków z otoczenia – zwrócenie uwagi dziecka na nie, wyjaśnienie mu, z czym taki odgłos jest związany. Zabawy z wykorzystaniem kubeczków, butelek, garnków, pokrywek, pojemników z czymś sypkim, szczoteczki elektrycznej, szeleszczącej folii i papierów itp. Najpierw sprawdzamy razem, jakie odgłosy wydają rzeczy i przedmioty wybrane do zabawy, następnie prosimy dziecko, aby się odwróciło i odgadywało usłyszane dźwięki, potem zamieniamy się rolami.

2. Rozpoznawanie „głosów” zwierząt – najpierw naśladujemy odgłosy, następnie prosimy dziecko żeby je rozpoznawało. Możemy zamieniać się rolami. Możemy także przygotować razem z dzieckiem rysunki niektórych zwierząt lub wykorzystać gotowe obrazki np. z gier. Wykorzystując je będziemy mogli sprawdzić ile odgłosów dziecko zapamiętało po zabawie.

Oto przykłady:

Pies – hał, hał, hał

Kot - miał, miał

Kura – ko, ko, ko

Koń – parskanie, „kląskanie” językiem

Sowa – hu-hu, hu-hu, hu-hu

Wilk – au...Indyk – gul, gul, gul

Owca - be...

Koza – me...

Żaba – kum, kum, kum

Bocian – kle, kle, kle

Gąska – gę, gę, gę

Krowa – mu...

Kaczka – kfa, kfa, kfa

Wąż – sss....

Mucha (osa) – bzzz...

2. Zabawa w naśladowanie rytmu – wyklaskujemy lub wystukujemy rytm, a dziecko powtarza. Oczywiście potem zamieniamy się rolami Oto przykłady:

...

..

...

...

....

....

....

....

....

....

....

ZABAWY I ĆWICZENIA ODDECHOWE

1. „Czarodziejska pałeczka” – sznurowe nam usta – sprawdzamy czy dziecko jest w stanie oddychać przez nos i jak długo to robi.

2. „Spacer po łące” – wciągamy powietrze nosem, zatrzymujemy i wypuszczamy nosem – wączamy kwiatki.
3. „Huśtanie misia na brzuszku” – przy wdechu przepona powinna się uwypuklić, przy wydechu powrócić do poprzedniego położenia. Wykonujemy to ćwiczenie w leżeniu.
4. Zdmuchiwanie świecy – nabieramy powietrze nosem, dmuchamy ustami.
5. Długie dmuchanie na płomień świecy – chodzi o jak najdelikatniejsze długie wypuszczanie powietrza tak, aby płomień tylko się poruszał, ale nie zgasł.
6. Puszczanie baniek mydlanych przez słomkę.
7. Dmuchanie na kuleczkę z watki – „mecz” (2 osoby na przeciw siebie wbijają gole),
8. Dmuchanie na serwetkę – zabawa w „ducha” (głowa odchyłona w tył, kładziemy serwetkę na twarzy, robimy wdech nosem i mocny wydech ustami tak, aby serwetka poleciała do góry)
9. Dmuchanie na inne drobne przedmioty – piórka, piłeczkę do ping-ponga itp.
10. Przesuwanie różnych małych przedmiotów poprzez dmuchanie na nie przez słomkę.
11. „Sadzenie kwiatków”, „odkurzacz” – zabawy te polegają na zasysaniu przez słomkę małych kawałków papieru.
12. „Gra” na flecie, glinianych ptaszkach, gwizdkach itp.
13. Na wydechu długo wymawiamy samogłoski: a, e, o, u, y...

UWAGA!

1. Nie robimy tych ćwiczeń zbyt długo – może dojść do hiperwentylacji.
2. Bawimy się w przewietrzonym pomieszczeniu.
3. Pojemność płuc dziecka jest mniejsza niż dorosłego, więc przy zabawach, „kto dłużej będzie dmuchał, kto dłużej powie...” – zawsze wygra dorosły

ZABAWY I ĆWICZENIA JĘZYKA

1. Kotki - kotek pije mleko (szybkie ruchy języka w przód i w tył, kotek oblizuje się (czubek języka okrąża szeroko otwarte wargi).
2. Zmęczony piesek - dzieci naśladują pieska, który głośno oddycha i język ma mocno wysunięty na brodę.
3. Sięgnij jak najdalej - kierowanie języka do nosa, do brody, w prawą i w lewą stronę.
4. Szczoteczka - język to szczoteczka do zębów, która po kolei czyści zęby górne od strony zewnętrznej i wewnętrznej,
a następnie zęby dolne z obu stron.
5. Język na defiladzie - język maszeruje jak żołnierz: na raz - czubek języka na dolną wargę, na dwa - czubek języka do prawego kącika ust, na trzy - czubek języka na górną wargę, na cztery - czubek języka do lewego kącika ust.
6. Cyrkowiec - język próbuje wykonać różne sztuczki np. górkę - czubek języka oparty o dolne zęby, środek się wybrzusza, rurkę - przez którą można wdychać lub wydychać powietrze, szpilkę - układanie wąskiego języka, wahadełko - przesuwanie językiem do kącików ust w stronę prawą i lewą, język nie dotyka warg.
7. Łyzeczka - unoszenie przodu i boków języka,
8. Łopatka - wysuwanie płaskiego i szerokiego języka, itp.
9. Koniki - czubek języka uderza o podniebienie i opada na dół. Raz konik idzie wolno, to biegnie, parska, śmieje się iha, iha.
10. Żabka - dziecko z talerzyka zbiera płatki kukurydziane za pomocą czubka języka, stara się wyciągnąć długi język, jak u żaby.
11. Język masażysta - czubek języka masuje delikatnie podniebienie, dziąsła na górze i dole, wargi, policzki od środka, próbuje rysować kreseczki, kółeczka.

ZABAWY I ĆWICZENIA WARG I POLICZKÓW

1. Minki – naśladowanie min:

- wesołej - płaskie wargi, rozciągnięte od ucha do ucha, uśmiech szeroki,
- smutnej - podkówka z warg,
- obrażonej - wargi nadęte,
- zdenerwowanej - wargi wąskie.

2. Całuski - przesyłanie całusków, wargi wysunięte do przodu, cmokanie.

3. Rybka - wysuwanie warg do przodu i rozszerzanie na końcu jak u ryb.

4. Zły pies – naśladowanie złego psa, unoszenie górnej wargi, wyszczerzanie zębów, warczenie psa.

5. Gorąca zupa – dmuchanie na złożone w kształcie talerza ręce.

6. Echo - dobitne wymawianie za nauczycielem samogłosek a, o, e, u, y, i

7. Kotki – dziecko robi pyszczek (wargi do przodu) i przesuwa nim w prawą i w lewą stronę. Kotek ma wąsy i nimi porusza (między wargami dziecko trzyma słomkę).

8. Kot ziewa, oblizuje się itp.

9. Masaż warg - nagryzanie zębami wargi dolnej, potem górnej.

10. Baloniki - nabranie powietrza i zatrzymanie go w wydętych policzkach, przesuwanie powietrza z jednego policzka

do drugiego, balon pękł - dziecko palcami uderza w policzki.

11. Zajęczy pyszczek – wciąganie policzków do jamy ustnej.

12. Motorek - parskanie wargami, naśladowanie odgłosu motoru, traktora.

13. Wzywanie pomocy - wyraźne wymawianie samogłosek w parach: e-o - naśladowanie karetki pogotowia, i-u - naśladowanie policji, e-u - naśladowanie straży pożarnej.

ZABAWY I ĆWICZENIA SZCZĘKI DOLNEJ

1. Naśladowanie ziewania.
2. Wąchanie kwiatów - duży wdech nosem i wydech ustami z jednoczesnym wymawianiem głoski aaa (jako zachwyt),
ooo (jako zdziwienie).
3. Chwytywanie górnej wargi dolnymi zębami.
4. Opuszczanie i unoszenia dolnej szczęki. Wymawianie szerokiego a i przechodzenie do wymawiania a połączonego z głoską s (aaas).
5. Ruchy szczęki dolnej w prawo i w lewo przy wargach rozchylonych i zamkniętych.
6. Głęboki wdech nosem i wydech ustami z jednoczesną wymową głoski a, tak samo z wymową głoski o.

LITERATURA:

- A. BALEJKO, JAK USUWAĆ WADY MOWY, ORTHDRUK, BIAŁYSTOK 1992
- G. DEMEL, MINIMUM LOGOPEDYCZNE NAUCZYCIELA PRZEDSZKOŁA, WSIP, WARSZAWA 1994
- E. MINCZAKIEWICZ, LOGOPEDIA, WSIP, WARSZAWA
- E. SACHAJSKA, UCZYMY POPRAWNEJ WYMOWY, WSIP, WARSZAWA 1981
- I. STYCZEK, LOGOPEDIA, PWN, WARSZAWA 1983
- E. MORKOWSKA, DLACZEGO ZIEWA HIPOPOTAM?, WSIP, WARSZAWA 1998